

teaching strategy allows to form positive attitudes to foreign countries' cultural values, empathy to people from foreign countries. Role-playing and simulations of real situations of business communication allow to develop both language and professional skills, problem solving skills, to form students' strategic thinking.

Key words: business culture, cross-cultural competence, cultural barrier in communication, teaching methods.

Стаття надійшла до редакції 05.02.2013 р.

Прийнято до друку 30.05.2013 р.

Рецензент – д. пед. н., проф. Максименко Г. Н.

УДК 811.111:025.328

О. В. Радзівська

АНОТУВАННЯ НАУКОВОГО ТЕКСТУ ІНОЗЕМНОЮ МОВОЮ

Система фахової підготовки спеціалістів у вищих навчальних закладах періодично зазнає змін відповідно до соціально-економічних перетворень. Метою вищої освіти сьогодення є найбільш ефективна підготовка майбутніх науковців. Отже, студент магістратури повинен бути не тільки висококваліфікованим фахівцем у певній галузі, а й широко ерудованою особистістю, яка має фундаментальну гуманітарну підготовку, а також здатна адекватно виразити себе – соціально, професійно, інтелектуально та емоційно. Саме такі вимоги і обумовлюють необхідність володіння майбутніми науковцями іноземними мовами як засобом міжкультурної комунікації. Крім того, в умовах поширення величезних обсягів інформації іноземною мовою, які доступні майже кожному фахівцю завдяки глобальним комп'ютерним мережам, виникає необхідність у тому, щоб випускник магістратури розумів і вмів виділяти професійно важливу інформацію. Отже, унаслідок того, що зростає практичне значення володіння іншомовною комунікацією, а знання іноземної мови стає однією з основних умов успішної професійної діяльності, підвищується значущість навчальної дисципліни «Іноземна мова».

Для майбутніх науковців опрацювання наукової літератури є важливою складовою при написанні наукових статей, підготовці рефератів до здачі кандидатського мінімуму з англійської мови, створення анотацій та доповідей до наукових конференцій та семінарів. Робота з науковим текстом була висвітлена у працях таких дослідників, як О. Ковальова, І. Степанова, Н. Успенська, В. Шпак, Г. Ятель., але на нашу думку, вищезазначена проблема втрачає актуальності і потребує уваги з боку дослідників.

Саме беручи до уваги такі вимоги сьогодення, метою статті є виокремити основні вимоги до написання анотації наукового тексту.

Завданнями дослідження стали визначення основної структури анотації наукового тексту та наведення прикладів вправ для навчання анотування професійно орієнтованих текстів на іноземній мові.

Використання іноземної мови у практичній діяльності за фахом має на увазі не тільки усне спілкування, а й роботу з фаховою літературою. Тому навчальний процес має включати розвиток різних видів читання, анотування та реферування, реферативного і повного перекладу, відбір фахової лексики.

Отже, найважливішим джерелом інформації та засобом її передачі в просторі і часі є науковий документ. За своєю формою книги, журнали, статті належать до письмових наукових документів. Вони можуть бути первинними та вторинними. До первинних документів належать монографії, збірники, матеріали наукових конференцій, журнали, статті, газети та інші видання.

Реферат та *анотація* належать до вторинних документальних джерел наукової інформації. Це ті документи, в яких повідомляють про первинні документи. Трансформація інформації полягає у вивченні кожного первинного документа або певної їх сукупності та в підготовці інформації, яка відображає більш суттєві елементи цих статей чи текстів.

На основі використання вторинних документів комплектуються інформативні видання: реферативні журнали, довідкова література, наукові переклади та ін. Реферати та анотації становлять основний зміст реферативних журналів.

Анотація (annotation) (від лат. «annotation» – примітка) – коротка характеристика друкованого чи рукописного тексту. Анотації за своїм змістом та кінцевим призначенням можуть бути довідкові, тобто такі, що розкривають тематику документа та повідомляють деякі дані про нього, але при цьому не висловлюють критичної оцінки; рекомендовані, тобто такі, які містять оцінку документа з точки зору його значущості для певної категорії читачів.

За обсягом анотації поділяються на загальні, які характеризують документ у цілому і розраховані на широке коло читачів, та спеціалізовані, ті, які розкривають документ виключно для вузького кола фахівців. Для наших цілей найбільш цікаві загальні анотації газетних та журнальних статей. Вони можуть бути короткими (декілька фраз) та більш розгорнутими, але і в цьому разі вони подають у стислій формі лише найголовніші висновки та положення документів. В анотації вказують лише суттєві ознаки змісту статті, тобто такі, що дають змогу виявити його новизну та практичне значення, вирізнити його серед інших, близьких за тематикою та призначенням [1, с. 236].

При написанні анотації не варто переказувати зміст статті (висновки, рекомендації, фактичний матеріал). Слід звести до мінімуму використання складних зворотів, особових та вказівних займенників.

Обсяг анотації не повинен перевищувати 500 друкованих знаків. Наведемо приклад змісту анотації наукової статті.

Annotation of a text.

1. *The title of the article.*
2. *General information about the article.*
3. *Field, subject matter, subject, object of investigation.*
4. *Novelty of the article.*
5. *The aim and tasks of the article.*
6. *The address of the article.*
7. *Analysis of the text.*
8. *Drawbacks and further perspectives.*

Example of an annotation.

The analyzed article «On the Problem of Correlation of Terminological and Non-terminological Lexicon in the Scientific Text» was published in the collected articles «Topical Questions of Slavic Philology» in 2006. The author of the article is V.M.Kovalenko from Horlivka.

The analyzed research is carried out in the field of Terminology. The main semantic and functional differences of terms and non-terms receive the study in the presented paper. The subject of the article is the peculiarities of terminological and basic vocabulary in scientific texts. The novelty of the article lies in the fact that new and significant data on Terminology require thorough study of non-terms which form another layer of the vocabulary of the scientific text. The main aim of the research is to analyze the key differences of terms and non-terms functioning in scientific texts. The article is addressed to scientists, post-graduates, students studying the problems of Terminology.

The author singles out two basic criteria according to which terminological and non-terminological words may be distinguished. Firstly, these words differ in the sphere of usage. Secondly, they differ in their referential and semantic characteristics (thus, terms are words which refer to subjects, concepts and phenomena that form the objective sphere of a particular science).

The author has worked out a well-grounded classification of non-terminological lexicon of scientific texts on the material of the German language. Of special interest is the author's description of non-terms expressing modality, quality, relations, elements of scientific experience etc. Summarizing V. M. Kovalenko states that the non-terminological words are more frequently used (70-80%) than the terms and thus help to form the meta-language of science.

The key words of the article are terms, non-terminological words, scientific texts [2; 3].

Пропонуємо розглянути комплекс вправ для навчання анотування професійно орієнтованих текстів іноземною мовою.

I. Група вправ для автоматизації навичок вилучення головної інформації тексту.

Exercise 1.

Aim: to develop the habits of anticipation.

Instruction: Read the title of the text and guess what is going to be described in it.

Mode: brain-storm.

Exercise 2.

Aim: to develop habits to single out the main information.

Instruction: Read the text. Find one sentence that carries the most significant information in each paragraph.

Mode: in groups/ individual, orally.

Exercise 3.

Aim: to develop habits to single out the main information

Instruction: Suggest your own list of key words for the previous and the next paragraphs.

Let us consider a recent example of a neologism, the word dot-com, denoting a company that relies on the internet for most or all its business, which arose due to the frequency of businesses including ".com" in their company name. As the internet is becoming a major market force, it requires the creation of an "easy" term to describe these businesses. This is an easily pin-pointed example of how a new idea quickly becomes a new word, usually based on a void in the current language or a need to expedite the expression of an idea which gains popularity.

Mode: in groups/ individually, orally.

II. Група вправ з формування лексичних і граматичних навичок читання та письма.

Ї Підгрупа вправ для формування лексичних навичок читання та письма.

Exercise 1.

Aim: to develop lexical habits of reading and writing.

Instruction: Define to what part of speech these words belong:

Neologism, firstly, special, communicative, signifier, communication, previously, materialized, definition, perceive, usage, frequency, popularity.

Exercise 2.

Aim: to develop lexical habits of reading and writing.

Instruction: Put in the necessary word:

1.... play an important role in enriching special and general vocabulary.

2. A need for neologism may be language-internal and ....

3. In Commercial Law discourse neologisms appeared due to the development of commerce through ...

Ї Підгрупа вправ для формування граматичних навичок читання та письма.

Exercise 1.

Aim: *to develop grammatical habits of reading and writing.*

Instruction: *Translate the sentences paying attention to Participle I.*

1. *New terms appear in the language when some existing terms develop new meanings.*

2. *Neologisms are considered to be new units of lexicon belonging either to the language in general or to its separate sphere, whose meaning was not previously materialized.*

Exercise 2.

Aim: *to develop grammatical habits of reading and writing.*

Instruction: *Transform the complex sentences given below into a simple sentence using the Absolute Participial Construction.*

1. *As new words are coined to denote new and popular ideas, general and specific vocabularies are being constantly enriched.*

Key: *New words being coined to denote new and popular ideas, general and specific vocabularies are being constantly enriched.*

2. *While the commerce through Internet is quickly increasing, new words come to the specific discourse to designate objects and phenomena connected with it.*

Key: *The commerce through Internet quickly increasing, new words come to the specific discourse to-designate objects and phenomena connected with it.*

Ї Підгрупа вправ для розвитку вмінь самостійного написання анотацій.

Aim: *to develop skills of writing a summary.*

Instruction I: *Read the text and make its summary in 5-6 sentences.*

The article is devoted to the analysis of neologisms in the sphere of Commercial Law. The author states that new words in this specific vocabulary are based either on a void in the current language or on the need to expedite the expression of an idea which gains popularity. As careful studies on Terminology prove, new words may become registered in the dictionaries due to their brevity, mnemonics, productivity and motivation. The author concludes that new terms of Commercial Law discourse may be accepted in General English vocabulary depending on stylistic, technological, social and functional factors. Numerous examples presented in the article prove the reliability of author's conclusions.

Instruction II: *Exchange your summary with your partner and correct it if it is necessary.*

Instruction III: *Read your summary to the class. Let the class comment on it stating its strong and weak points, the use of the language and suggest the ways of improving it.*

Підводячи ітог, зазначимо, що важливе місце у навчальній діяльності студентів магістратури посідає робота з науковим текстом. І основне завдання майбутнього науковця не тільки перекласти його, але й засвоїти основну інформацію вихідного тексту з наступною скороченою передачею її в усній або писемній формі. Подальшого опрацювання і конкретизації потребує проблема вивчення зарубіжного досвіду викладання іноземної мови магістрам.

Список використаної літератури

1. Бахов І. С. English for Post-Graduate Students : навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.] / І. С. Бахов. – К. : ДП «Видавничий дім «Персонал», 2008. – 276с. **2. Михельсон Т. Н.** Как писать по-английски научные статьи, рефераты и рецензии / Т. Н. Михельсон, Н. В. Успенская. – СПб. : Специальная література, 1995. – 172 с. **3. English for reading science** : учеб. пособ. для аспирантов технических специальностей (дистанц. форма обучения)]. – М., 2001. – 181 с.

Радзієвська О. В. Анотування наукового тексту іноземною мовою

Стаття присвячена навчанню написання анотації наукового тексту на англійській мові студентами магістратури. Автор акцентує увагу на необхідності вивчення предмету «Іноземна мова» для подальшої успішної професійної діяльності майбутніх науковців. У статті розглядається структура написання анотації наукового тексту. Автор виділяє декілька груп вправ, які сприяють навчанню анотування професійно орієнтованих текстів, таких як вправи для автоматизації навичок вилучення головної інформації тексту та формування лексичних і граматичних навичок читання та письма.

Ключові слова: анотація, студенти магістратури, науковий текст, англійська мова, група вправ.

Радзиевская О. В. Аннотирование научного текста на иностранном языке

Статья посвящена обучению написания аннотации научного текста на английском языке студентами магистратуры. Автор акцентирует внимание на необходимости изучения предмета «Иностранный язык» для дальнейшей успешной профессиональной деятельности будущих ученых. В статье рассматривается структура написания аннотации научного текста. Автор выделяет несколько групп упражнений, способствующих обучению аннотирования профессионально-ориентированных текстов на английском языке для автоматизации навыков выделения главной информации текста и формирования лексических и грамматических навыков чтения и письма.

Ключевые слова: аннотация, студенты магистратуры, научный текст, английский язык, группа упражнений.

Radzievska O. V. Annotation of Scientific Text in Foreign Language

In the offered article which is aimed to prepare students of magistrates for taking qualifying examinations for the Candidate degree, one can find useful material necessary for future scientific activity. So this article is devoted to teaching of writing an annotation of English scientific text by students of magistrates. The author stresses that it's very important to teach the subject «Foreign Language» for successful professional activity of future scientists. The structure of writing an annotation of scientific text is given in this article. The author singles out different groups of exercises, which favour to teaching of writing an annotation of scientific texts in English. The first group of exercises is for automation of skills of single out the main information in the text and the second – for forming lexical and grammatical skills of reading and writing. Summarizing we can say that important role in scientific activity plays the work with professional oriented texts. And the main aim of future scientists not only to translate them, but to learn the main information of these texts for the purpose of information transmission.

Key words: annotation, master students, scientific text, English, group of exercises.

Стаття надійшла до редакції 04.02.2013 р.

Прийнято до друку 30.05.2013 р.

Рецензент – к. пед. н., доц. Бондаренко О. М.

УДК 378.147:811.111

Ю. О. Семенчук

**САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ З ОВОДІННЯ ВМІННЯМИ
МІЖКУЛЬТУРНОГО СПІЛКУВАННЯ ІНОЗЕМНОЮ МОВОЮ**

На сучасному етапі розвитку вищої немовної освіти в Україні посилюється значення самостійної освітньої діяльності студентів, тому що кваліфікований фахівець повинен постійно оновлювати новими знаннями. Окрім того, у період розширення економічних стосунків із зарубіжними партнерами майбутні спеціалісти мають володіти вміннями міжкультурного спілкування, щоб уникнути комунікативних пасток та подолати бар'єри у комунікації. Тому актуальним завданням вищої немовної школи є навчити студентів самостійно працювати над удосконаленням не лише свого фахового рівня, а й над оволодінням нормами і правилами міжкультурної взаємодії з представниками тих країн, мову яких вони вивчають. Зважаючи на актуальність означеної проблеми, метою статті є проаналізувати теоретичні підходи дослідників до організації самостійної роботи студентів, виділити основні вміння